

Wydział Filologiczny
Instytut Filologii Romańskiej

Informator
o egzaminie licencjackim
i seminariach licencjackich
Italianistyka

Rok akademicki 2019/2020

Spis treści

I. Zasady organizacji egzaminu licencjackiego	3
1. Warunki przystąpienia do egzaminu	3
2. Forma egzaminu	3
3. Wybór zakresu tematycznego	3
4. Skład komisji licencjackiej.....	3
5. Przebieg egzaminu licencjackiego	3
6. Kryteria oceny egzaminu licencjackiego.....	3
II. Zasady organizacji seminariów licencjackich oraz redagowania prac licencjackich	5
1. Sposób i terminy zapisów na seminaria	5
2. Prace licencjackie	5
III. Seminaria proponowane w roku akademickim 2019/2020	5
1. Seminarium literaturoznawczo-przekładoznawczo-komparatystyczne.....	5
1.1. Prowadzący.....	5
1.2. Tematyka seminarium	5
1.3. Problematyka seminarium	5
1.4. Przykładowe tematy prac licencjackich.....	6
1.5. Podstawowa bibliografia	6
IV. Zakresy tematyczne proponowane w roku akademickim 2019/2020	7
1. Historia i kultura Włoch.....	7
1.1. Zakres: Storia, paesaggio agricolo e cultura enogastronomica delle regioni italiane	7
2. Językoznawstwo	8
2.1. Zakres: Linguistica italiana: relazioni di strutture e relazioni di significato (sintassi e semantica)	8
3. Literatura włoska	9
3.1. Zakres: Letteratura del Trecento – Dante Alighieri e Giovanni Boccaccio	9
3.2. Zakres: Letteratura dell’Ottocento – Alessandro Manzoni e Giacomo Leopardi.....	11
3.3. Zakres: Letteratura del Novecento – Dino Buzzati e Italo Calvino	12

I. Zasady organizacji egzaminu licencjackiego

1. Warunki przystąpienia do egzaminu

- a) zaliczenie wszystkich przedmiotów obowiązkowych i praktyk zawodowych objętych programem studiów oraz uzyskanie odpowiedniej liczby punktów ECTS;
- b) uzyskanie oceny co najmniej dostatecznej za pracę dyplomową.

2. Forma egzaminu

Egzamin licencjacki przeprowadzany jest w formie ustnej. Egzamin składa się z trzech pytań, z których pierwsze dotyczy pracy licencjackiej (dyplomowej) (jej tematyki, założeń badawczych, przyjętej metodologii, wniosków, bibliografii – zob. rozdział III), a kolejne dwa odnoszą się do wybranego przez studenta zakresu tematycznego (zob. rozdział IV). Rozmowa na temat pracy licencjackiej (pytanie pierwsze) odbywa się w języku, w jakim została napisana praca; odpowiedź na pozostałe dwa pytania – w języku specjalności.

3. Wybór zakresu tematycznego

Studentowi przysługuje prawo wyboru zakresu tematycznego; wybór musi zostać dokonany najpóźniej dwa miesiące przed terminem egzaminu.

Zakresy opisano w niniejszym informatorze licencjackim w rozdziale IV.

4. Skład komisji licencjackiej

Skład komisji podawany jest do wiadomości studentów najpóźniej 6 tygodni przed planowanym egzaminem. Komisję tworzą promotor, recenzent i przewodniczący komisji, a w określonych przypadkach – także egzaminator.

5. Przebieg egzaminu licencjackiego

- a) Student losuje dwa pytania, następnie przygotowuje się do odpowiedzi przez około 15 minut. W czasie przygotowania do odpowiedzi dopuszcza się korzystanie ze słowników jednojęzycznych.
- b) W czasie egzaminu student odpowiada najpierw na pytanie związane z pracą licencjacką (w języku, w którym została napisana praca), następnie na dwa pytania dotyczące uprzednio wybranego przez studenta zakresu tematycznego (w języku specjalności).
- c) Wyniki ogłaszane są w tym samym dniu po przeegzaminowaniu wszystkich studentów zdających egzamin w danej komisji.

6. Kryteria oceny egzaminu licencjackiego

- a) Egzamin licencjacki przeprowadzany jest w formie ustnej. Student winien wykazać się znajomością języka specjalności na poziomie C1 wg *Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego* oraz znajomością terminologii z odpowiedniego zakresu

tematycznego niezbędnej do odpowiedzi na zadane pytania (w języku specjalności i w języku polskim).

b) Na egzaminie wymagana jest wiedza dotycząca wybranego zakresu materiału, a także umiejętność prezentacji zagadnienia z danej tematyki. Student odpowiada na zadane pytania, porządkując i rozwijając poszczególne elementy zagadnienia, podkreślając znaczące treści, a także podając odpowiednie przykłady i kończąc swój wywód stosownym wnioskiem. Wypowiedź powinna być płynna, a w odpowiedzi na pytania i ewentualne zastrzeżenia komisji egzaminacyjnej student powinien wykazać się spontaniczną reakcją językową.

c) Za odpowiedzi na egzaminie można otrzymać maksymalnie 40 punktów. Ocena merytorycznej odpowiedzi na każde z trzech pytań pozwala na uzyskanie maksymalnie 25 punktów (zob. Tabela nr 1), pozostałych 15 punktów służy ocenie całości wypowiedzi ustnej pod kątem sprawności opisanych w Tabeli nr 2.

Tabela nr 1. Kryteria oceny merytorycznej strony wypowiedzi	
Treść: zgodność z pytaniem, stopień wyczerpania tematu, wielostronność ujęcia tematu, przytoczenie odpowiednich przykładów	18 p. (3 x 6 p.)
Struktura wypowiedzi: umiejętność syntetycznego/analizującego ujęcia, klarowny plan, podsumowanie	3 p.
Oryginalność: bogata, interesująca treść wypowiedzi, niebanalne obserwacje, umiejętność szerszego spojrzenia na omawiany problem	4 p.

Tabela nr 2. Kryteria oceny językowej strony wypowiedzi	
Kompetencja językowa: słownictwo i terminologia, składnia, morfologia, fonetyka, prozodia	0-8 pkt
Kompetencja dyskursywna: odpowiedni rejestr wypowiedzi, spójność	0-4 pkt
Kompetencja interakcyjna: spontaniczna i płynna rozmowa z komisją	0-3 pkt

d) Całościową ocenę z egzaminu wylicza się następująco:

0-19 pkt: 2,0
20-24 pkt: 3,0
25-27 pkt: 3,5
28-30 pkt: 4,0
31-34 pkt: 4,5
35-40 pkt: 5,0

II. Zasady organizacji seminariów licencjackich oraz redagowania prac licencjackich

1. Sposób i terminy zapisów na seminaria

W roku akademickim 2019/2020 na italianistyce prowadzone jest jedno seminarium licencjackie.

2. Prace licencjackie

a) W ramach seminariów licencjackich na specjalności italianistyka mogą powstawać prace licencjackie w formie opisowego lub analitycznego opracowania wybranego zagadnienia lub tekstu (literaturoznawstwo; wiedza o historii i kulturze Włoch; językoznawstwo; przekładoznawstwo – w zależności od tematyki seminarium licencjackiego).

b) Prace licencjackie mogą powstawać w języku polskim lub w języku specjalności w zależności od tematyki i formuły seminarium oraz zaleceń prowadzącego, zgodnie z Uchwałą nr 275 Rady Wydziału Filologicznego UW r. z dn. 22 listopada 2016 r.

c) Objętość pracy licencjackiej ma wynosić od 55 do 70 tys. znaków. Praca napisana w języku polskim zawiera stronę tytułową, streszczenie i słowa kluczowe w języku polskim, włoskim i angielskim. Praca napisana w języku włoskim zawiera stronę tytułową, streszczenie i słowa kluczowe w języku polskim i włoskim.

d) Studenci przebywający w semestrze 5. poza uczelnią w ramach programu Erasmus+ zaliczają seminarium licencjackie jako różnicę programową w porozumieniu z prowadzącym seminarium. Zaleca się uzgodnienie tematu pracy przed wyjazdem na stypendium.

III. Seminaria proponowane w roku akademickim 2019/2020

1. Seminarium literaturoznawczo-przekładoznawczo-komparatystyczne

1.1. Prowadzący

dr hab. Justyna Łukaszewicz, prof. UW r

1.2. Tematyka seminarium

Recepcja literatury włoskiej w Polsce i polskiej we Włoszech

1.3. Problematyka seminarium

Celem seminarium jest przygotowanie studentów do napisania pracy licencjackiej i pomoc na kolejnych etapach jej redagowania. Studenci otrzymują wsparcie w wyborze

tematu pracy, sformułowaniu problemu badawczego i związanych z nim hipotez, doborze materiału i narzędzi badawczych, analizowaniu i interpretowaniu gromadzonych danych oraz wyciąganiu wniosków. Poznają zasady redagowania prac dyplomowych wraz z metodami sporządzania bibliografii oraz wykorzystywania źródeł naukowych. Są wyczulani na kwestie poprawności językowo-stylistycznej i kwestie edytorskie. Poznają przykłady dyskursu naukowego i prezentowania wyników badań poprzez analizę prac naukowych.

W ramach seminarium studenci zdobywają wiedzę z zakresu komparatystyki literackiej i przekładoznawstwa oraz ściśle związaną z tematem przygotowywanej pracy (np. poznają twórczość wybranego pisarza). Wstępnie proponowana tematyka obejmuje analizę obrazu Włoch w polskiej prasie (w wybranych czasopismach i w określonych ramach czasowych), polską recepcję wybranych włoskich autorów oraz włoską recepcję wybranych polskich autorów.

Teoretycznych podstaw do badań komparatystycznych oraz przykładów studiów dostarcza książka *Przestrzenie komparatystyki – italianizm* Olgi Płaszczewskiej, w której italianizm definiowany jest jako powszechne i trwałe „zainteresowanie literaturą, kulturą i naturalną przestrzenią Włoch, dokumentowane w piśmiennictwie całego zachodniego świata” (s. 260). Dociekania będą sytuować się w obszarze imagologii, recepcji literackiej, podróży włoskiej i przekładu.

Proponowany kierunek refleksji przekładoznawczej obejmuje strategie (udomowienia i egzotyzacji) oraz techniki (takie jak reprodukcja, uznany ekwiwalent, hiperonim, opuszczenie czy kalka) stosowane przez tłumaczy wobec elementów nacechowanych kulturowo takich jak antroponimy, toponimy czy nazwy instytucji, a także idiolekt, dialekt i trzeci język w przekładzie, wreszcie parateksty przekładu. Praca licencjacka może zawierać propozycję tłumaczenia wybranego tekstu z komentarzem traduktologicznym.

1.4. Przykładowe tematy prac licencjackich

- a) Obraz Włoch w „Gazecie Wyborczej” w roku 2019
- b) Recepcja twórczości Wisławy Szymborskiej we Włoszech
- c) Recepcja twórczości Olgi Tokarczuk we Włoszech
- d) Elementy kulturowe we włoskim przekładzie powieści *Bieguni* Olgi Tokarczuk
- e) Elementy kulturowe w polskich tłumaczeniach powieści kryminalnych Gianrica Carofiglia
- f) Elementy kulturowe w polskich tłumaczeniach powieści kryminalnych Andrei Camilleriego

1.5. Podstawowa bibliografia

- ECO Umberto, *Dire quasi la stessa cosa. Esperienze di traduzione*, Bompiani, Milano 2003.
- ECO Umberto, *Come si fa una tesina di laurea. Le materie umanistiche*, Bompiani, Milano 2001 (edycja przykładowa).
- HEJWOWSKI Krzysztof, *Kognitywno-komunikacyjna teoria przekładu*, PWN, Warszawa 2006.
- SKIBIŃSKA Elżbieta (red.), *Przypisy tłumacza*, Księgarnia Akademicka, Wrocław-Kraków 2009.
- PŁASZCZEWSKA Olga, *Przestrzenie komparatystyki – italianizm*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010.
- RÓŁKOWSKA Maria, *Polskie Italie. Prasowy obraz Włoch początku XXI wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2018.
- SALWA Piotr (red.), *Historia literatury włoskiej*, t. 1-2, Warszawa, Semper, 1998.
- UGNIIEWSKA Joanna (red.), *Historia literatury włoskiej XX wieku*, PWN, Warszawa 2001.
- ŻABOKLICKI Krzysztof, *Historia literatury włoskiej*, PWN, Warszawa 2008.
- Czasopisma naukowe: m.in. *Przekładaniec*, *Między oryginałem a przekładem*, *Italica Wratislaviensia*, *PL.IT / rassegna italiana di argomenti polacchi*

IV. Zakresy tematyczne proponowane w roku akademickim 2019/2020

Student wybiera zakres najpóźniej dwa miesiące przed egzaminem.

1. Historia i kultura Włoch

1.1. Zakres: Storia, paesaggio agricolo e cultura enogastronomica delle regioni italiane

1.1.1. Zagadnienia

- a) La cucina dell'antica Roma
- b) Cibi e bevande delle regioni alpine
- c) Influssi asburgici sulla cucina del nord Italia
- d) Prodotti d'oltremare e zuppe di pesce nella dieta mediterranea
- e) La cucina padana
- f) Paesaggio collinare, prodotti tipici e zone vinicole particolarmente rinomate
- g) Biscotti d'ogni giorno, dolci natalizi e pasquali
- h) La dominazione araba e la cucina siciliana
- i) Formaggi e salumi fra allevamento e pastorizia
- j) Folclore gastronomico delle regioni italiane
- k) La cultura gastronomica del „continente” sardo

1.1.2. Przykładowe pytania

- a) Le trasformazioni del paesaggio agricolo in epoca romana e le caratteristiche della cucina dell'Antica Roma
- b) Condizioni climatiche, colture arboree, allevamento e loro influsso sulla cucina delle zone alpine
- c) Sagre gastronomiche italiane, fra storia, religione e cultura
- d) La Pianura padana, le sue risorse idrogeologiche e la cucina della „bassa“
- e) La presenza delle pietanze mitteleuropee nella cucina triestina
- f) Gli arabi in Sicilia: la trasformazione del paesaggio agricolo e l'eredità gastronomica

1.1.3. Bibliografia

- Ortona Sandro (1986): *Il paesaggio umano*, in „Il Disegno della Terra. Geografia generale e Italia“, Cusano Milanino: Markes
- Radicchi Sandra, Filippone Antonella (2014): *Il Buongustare. Corso di enogastronomia d'Italia*. Milano: Loescher
- Iacovoni Gabriella, Persiani Nadia, Fiorentino Barbara (2004): *Buon appetito! Tra lingua italiana e cucina regionale*. Roma: Bonacci
- Molinari Pradelli Alessandro (2013): *La cucina regionale italiana in oltre 5000 ricette*. Roma: New Compton Editori

2. Językoznawstwo

2.1. Zakres: Linguistica italiana: relazioni di strutture e relazioni di significato (sintassi e semantica)

2.1.1. Zagadnienia

- a) Composizionalità delle strutture frasali
- b) Tipologia e funzione dei sintagmi dell'italiano
- c) Asse paradigmatico, asse sintagmatico e accordo morfosintattico in italiano
- d) Strutture sintattiche, tema, rema e focus della frase
- e) Relazioni semantiche del lessico italiano, figure retoriche del mutamento semantico

2.1.2. Przykładowe pytania

- a) I meccanismi della distinzione fonologica in italiano
- b) Foni e fonemi italiani: differenze, sovrapposizione e confini

- c) Varietà e mutazioni morfologiche dell'aggettivo italiano
- d) La categoria nominale del numero in italiano
- e) L'idea di futuro nei tempi verbali dell'italiano
- f) Dislocazioni e frase scissa
- g) La metonimia come meccanismo di mutamento semantico

2.1.3. Bibliografia

- Yule George (2008): *Introduzione alla linguistica*. Bologna: il Mulino
- Gobber Giovanni, Morani Moreno (2010): *Linguistica generale*. Milano: McGraw-Hill
- Berruto Gaetano (2015): *Linguistica generale. Un corso introduttivo*. Torino: Utet
- Graffi Giorgio, Scalise Sergio (2015): *Le lingua e il linguaggio*. Bologna: il Mulino
- Simone Raffaele (2013): *Nuovi fondamenti di linguistica*. Milano: McGraw-Hill
- Bonomi Iliara, Masini Andrea, Morgana Silvia, Piotti Mario (2010): *Elementi di linguistica italiana*. Roma: Carocci
- Dardano Maurizio (2018): *Nuovo manualetto di linguistica italiana*. Bologna: Zanichelli

3. Literatura wloska

3.1. Zakres: Letteratura del Trecento - Dante Alighieri e Giovanni Boccaccio

3.1.1. Zagadnienia

- a) Vita ed opere di Dante Alighieri
- b) La poetica di Dante
- c) *Il Convivio* II, 1 "I quattro sensi della scrittura"
- d) *La Divina Commedia*
- e) *Inferno, Purgatorio, Paradiso* (canti scelti)
 - Inferno*
 - Canto I, "Lo smarrimento di Dante", "Le tre fiere", "Virgilio"
 - Canto III, "La porta dell'inferno", "Gli ignavi", "Caronte"
 - Canto V, "Minosse", "Il cerchio dei lussuriosi", "Paolo e Francesca"
 - Canto XXVI (vv. 25-142), "La bolgia dei consiglieri fraudolenti", "Ulisse"
 - Canto XXXIII (vv. 1-93), "l'Antenora", "Il Conte Ugolino", "Invettiva contro Pisa"
 - Purgatorio*
 - Canto I, "Antipurgatorio", "Arrivo della anime sulla spiaggia", "Catone Uticense"
 - Canto III, "Gli scomunicati" "Manfredi" "Federico II di Svevia"
 - Canto V, "Rimprovero di Virgilio", "I morti per forza", "Jacopo del Cassero", "Bonconte da Montefeltro", "Pia de' Tolomei"

- Canto VI, "Ghino di Tacco", "Sordello da Goito", "Ahi serva Italia"

Paradiso

- Canto I, "Trasumanazione"

- Canto XVII, "Profezie di Cacciaguida"

- Canto XXXIII, "Visione di Dio"

f) Vita di Giovanni Boccaccio

g) La poetica di Boccaccio

h) *Decameron* (novelle scelte)

Giornata	Tema	Novella	Personaggi
I	Nessun tema preciso	1	<i>Ser Ciappelletto</i>
II	Avventure a lieto fine	5	<i>Andreuccio da Perugia</i>
III	L'abilità umana	1	<i>Masetto da Lamporecchio</i>
IV	Amori infelici	5	<i>Lisabetta da Messina</i>
V	Amori a lieto fine	8	<i>Nastagio degli Onesti</i>
		9	<i>Federico degli Alberighi</i>
VI	Battute di spirito	2	<i>Cisti fornaio</i>
		4	<i>Chichibio e la gru</i>
		9	<i>Guido Cavalcanti</i>
		10	<i>Frate Cipolla</i>
VII	Beffe delle donne ai mariti	2	<i>Peronella</i>
		5	<i>Marito geloso vestito da prete</i>
		9	<i>Lidia e il pero magico</i>
VIII	Beffe e scherzi	3	<i>Calandrino e l'elitropia</i>
		6	<i>Calandrino e il porco</i>
IX	Tema libero	8	<i>Ciacco il goloso</i>
X	Atti generosi	2	<i>Ghino di Tacco</i>
		10	<i>Griselda</i>

3.1.2. Przykładowe pytania

- In che consistono i "quattro sensi della scrittura" di cui parla Dante nel *Convivio* e come si applicano alla *Divina Commedia* (fare qualche esempio)?
- Analisi della struttura dell'*Inferno* di Dante
- Significato ed esempi di "contrappasso"
- Analisi di un canto dell'*Inferno*
- Visione della società del Trecento nel *Decameron*
- Struttura e tematiche del *Decameron*
- Analisi di una novella del *Decameron*

3.1.3. Bibliografia

- P.E. BALBONI, M. CADORNA, *Storia e testi di letteratura italiana per stranieri*, Guerra, Perugia 2002.

- G. BALDI - S. GIUSSO – M. RAZETTI – G. ZACCARIA, *Dal testo alla storia, dalla storia al testo*, Paravia, Torino 1995.
- P. DI SACCO, *Le basi della letteratura. Dal Medioevo al Rinascimento*, Mondadori, Milano 2007.
- G. FERRONI, A. CORTELLESA, *Storia e testi della letteratura italiana*, Einaudi, Milano 2008.
- P. SALWA, *Historia literatury włoskiej*, Semper, Warszawa 2007.
- G. TORNOTTI, *La mente innamorata: Dante, Divina Commedia*, Mondadori, Milano 2005.
- K. ŻABOKLICKI, *Historia literatury włoskiej*, PWN, Warszawa 2008.

3.2. Zakres: Letteratura dell'Ottocento – Alessandro Manzoni e Giacomo Leopardi

3.2.1. Zagadnienia

- a) Vita ed opere di Alessandro Manzoni
- b) La poetica di Manzoni
- c) Il romanzo storico
- d) Genesi de *I promessi sposi*
- e) Trama e struttura de *I promessi sposi* (soprattutto in base ai capitoli: 1, 3, 8-10, 20-26, 34-38)
- f) Vita di Giacomo Leopardi
- g) La poetica di Leopardi
- h) *L'infinito, Alla luna, Il sabato del villaggio*
- i) *Operette morali (Dialogo di un venditore di almanacchi e di un passeggiere; Dialogo della Natura e di un Islandese)*

3.2.2. Przykładowe pytania

- a) Funzione della "provvida sventura" ne *I promessi sposi* e nella poetica manzoniana
- b) Il Seicento: il secolo protagonista del romanzo
- c) L'invenzione dell'anonimo
- d) Personaggi storici e personaggi letterari de *I promessi sposi*
- e) Analisi del carattere di Don Abbondio e del ruolo svolto dal personaggio nella trama
- f) Che differenza c'è tra il "pessimismo storico" e il "pessimismo cosmico" nell'opera leopardiana?
- g) Aspetti filosofici nelle operette morali
- h) Analisi della poesia *L'infinito*

3.2.3. Bibliografia

- P.E. BALBONI, M. CADORNA, *Storia e testi di letteratura italiana per stranieri*, Guerra, Perugia 2002.
- G. BALDI - S. GIUSSO – M. RAZETTI – G. ZACCARIA, *Dal testo alla storia, dalla storia al testo*, Paravia, Torino 1995.
- G. FERRONI, A. CORTELLESSA, *Storia e testi della letteratura italiana*, Einaudi, Milano 2008.
- P. SALWA, *Historia literatury włoskiej*, Semper, Warszawa 2007.
- K. ŻABOKLICKI, *Historia literatury włoskiej*, PWN, Warszawa 2008.

3.3. Zakres: Letteratura del Novecento – Dino Buzzati e Italo Calvino

3.3.1. Zagadnienia

- a) Vita ed opere Dino Buzzati
- b) Romanzo *Il deserto dei Tartari*
- c) Racconti scelti: *Racconto di Natale, Ragazza che precipita, I sette piani, Il corridoio del grande albergo, I due autisti, I sette messaggeri*
- d) Vita e opere di Italo Calvino
- e) *Marcovaldo ovvero le stagioni in città*
- f) *Il Visconte dimezzato*
- g) *Se una notte d'inverno un viaggiatore*
- h) *Le città invisibili*
- i) *Lezioni americane (1. La leggerezza)*

3.3.2. Przykładowe pytania

- a) Aspetti surrealistici nell'opera di Buzzati
- b) L'aspetto della comunicazione ne *Le città invisibili*
- c) La funzione della letteratura per Calvino
- d) Analisi del tema dell'incompletezza dell'uomo nel romanzo *Il Visconte dimezzato*
- e) Il senso della lettura e metatestualità in *Se una notte d'inverno un viaggiatore*
- f) Alienazione e lavoro in *Marcovaldo*

3.3.3. Bibliografia

- P.E. BALBONI, M. CADORNA, *Storia e testi di letteratura italiana per stranieri*, Guerra, Perugia 2002.
- G. BALDI - S. GIUSSO – M. RAZETTI – G. ZACCARIA, *Dal testo alla storia, dalla storia al testo*, Paravia, Torino 1995.

- G. FERRONI, A. CORTELLESSA, *Storia e testi della letteratura italiana*, Einaudi, Milano 2008.
- P. SALWA, *Historia literatury włoskiej*, Semper, Warszawa 2007.
- K. ŻABOKLICKI, *Historia literatury włoskiej*, PWN, Warszawa 2008.